

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania ocen bieżących, śródrocznych i rocznych z historii – klasa III GIMNAZJUM

I. Sprawdzanie wiadomości i umiejętności odbywa się poprzez:

- krótkie odpowiedzi ustne (pojęcia, daty, mapa)
- dłuższe odpowiedzi ustne (1-2 tematy)
- prace pisemne
- kartkówki 10-15 min.
- zadania domowe
- pracę na lekcji/ aktywność
- zeszyt przedmiotowy
- projekty, teczki tematyczne, mapki konturowe, prace długoterminowe, itp.

II. Kryteria i sposoby oceniania:

- **odpowiedzi ustne** – co najmniej 2 razy w semestrze, ocenianie na bieżąco, wg możliwości ucznia
- **prace pisemne** (testy, sprawdziany) – co najmniej **dwa** w semestrze lub po zakończeniu określonej partii materiału; z tygodniowym uprzedzeniem, po powtórzeniu; oceniane są wg skali punktowej jawnej i określonej przez nauczyciela, następnie przeliczane są skalą procentową odpowiadającą skali ocen (wg WSO)
- **kartkówki 10-15 min.- w miarę potrzeb, na bieżąco**; obejmujące max 3 lekcje oraz uwzględniające umiejętności konieczne w szkole podstawowej: bez obowiązku ich wcześniejszego zapowiadania;
- **zadania domowe** w zeszycie lub zeszycie ćwiczeń - **ocena co najmniej dwa razy w semestrze**; kontrola na każdej lekcji; brak odnotowuje się znakiem **bz**; **uczeń, który nie pracuje systematycznie i ma ponad 3 bz, nie otrzyma oceny śródrocznej i rocznej na poziomie db i bdb**;
- **pracę na lekcji/ aktywność** - znakiem +: (za 5+ ocena bdb, 4+ ocena db);
- **projekty, teczki, drzewa genealogiczne, prace długoterminowe, itp.** (rozumienie i integracja wiedzy, użycie w nowych sytuacjach; samodzielne i twórcze rozwiązanie problemu, przeczytanie dodatkowych lektur historycznych);
- **zeszyt przedmiotowy** – uczeń ma obowiązek systematycznie go prowadzić; brak jest odnotowany, ocenia się: kompleksowość notatek, poprawność rzeczową, estetykę, poprawność ortograficzną i stylistyczną.

We wszystkich formach ocenia się: poprawność merytoryczną, logikę, sposób prezentacji, wyrazistość wypowiedzi, w pisemnych - estetykę i poprawność językową.

III. Sposoby poprawy:

- uczeń ma obowiązek poprawy każdej oceny nast.;
- uczeń ma prawo poprawy oceny: dopuszczający i dostateczny;
- prace pisemne są obowiązkowe; w razie usprawiedliwionej nieobecności uczeń ma obowiązek zaliczyć pracę w terminie **do 2 tygodni** od momentu powrotu do szkoły, co zależy od długości okresu choroby i wielkości zaległości;
- poprawa prac pisemnych jest dobrowolna i musi odbywać się poza godzinami lekcyjnymi; uczeń pisze ją tylko jeden raz; punktacja za poprawioną pracę jest taka sama jak za pracę pierwotną;
- nie ma możliwości poprawy prac długoterminowych i odpowiedzi ustnych.

IV. SZCZEGÓŁOWE USTALENIA NAUCZYCIELA Z UCZNIAMI:

- 2 razy w semestrze uczeń może zgłosić brak przygotowania do lekcji i zadania (bez konsekwencji)
- nie dotyczy to zapowiadanych sprawdzianów i zajęć, gdy wystawiana jest ocena semestralna i roczna;

- uczeń ma **obowiązek!** wykonywać zadania domowe poprawnie pod względem merytorycznym, językowym, ortograficznym;
- ocena celująca może być wystawiona za **szczególne, oryginalne i twórcze osiągnięcia**;
- uczeń może zdobyć dodatkową ocenę za przeczytanie lektury historycznej z podanego spisu, aby uzyskać wyższą ocenę śródroczną lub roczną;
- każdy wpis nauczyciela w zeszycie ucznia jest potwierdzony podpisem rodzica.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z historii

Temat lekcji	wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
		Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą i dostateczną, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną i dobrą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą, a ponadto:
Epoka napoleońska					
Napoleońska Europa	- wymienia daty: 1804 r., 1806 r., 1807 r., 1812 r., 1813 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; - zna i posługuje się pojęciami: konsulat, cesarstwo, koalicje antynapoleońskie.	- zna postanowienia Kodeksu Napoleona z 1804 r.; - wymienia daty: 1798 r., 1799 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; - przedstawia sylwetkę Napoleona i opisuje jego dojście do władzy, sukcesy polityczne i militarne oraz ostateczną klęskę.	- potrafi omówić bitwy pod Lipskiem i Waterloo.	- przedstawia i opisuje zmiany w Europie w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych w okresie napoleońskim.	- potrafi ocenić wpływ epoki napoleońskiej na dzieje Europy; - potrafi ocenić postawę Napoleona jako dowódcy i polityka.
Między Francją i Rosją – Polacy po utracie niepodległości	- zna i wyjaśnia okoliczności i datę powstania oraz losy Legionów Polskich; - przedstawia sylwetki: Adama Jerzego Czartoryskiego, Józefa Wybickiego, Jana Henryka Dąbrowskiego, Tadeusza Czackiego; - wymienia autora i wyjaśnia okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>.	- potrafi scharakteryzować sytuację na ziemiach Rzeczypospolitej po rozbiorach; - wyjaśnia rolę Puław Czartoryskich i Liceum Krzemienieckiego dla rozwoju kultury polskiej.	- potrafi omówić udział Polaków w wojnach napoleońskich.	- zna i prezentuje koncepcje polityczne odzyskania niepodległości przez Rzeczpospolitą; - ocenia postawę Napoleona wobec Polaków.	- potrafi ocenić sytuację polityczną między Francją a Rosją w kontekście dążeń niepodległościowych Polaków.
Napoleon, a ziemie polskie	- zna wydarzenia związane z datami: 1806 r., 1807 r., 1809 r., 1812 r., 1813 r.; - przedstawia sylwetkę ks. Józefa Poniatowskiego.	- zna i opisuje okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego; - omawia ustrój i opisuje terytorium Księstwa Warszawskiego.	- potrafi omówić udział Polaków w wojnach napoleońskich.	- potrafi ocenić postawę Polaków wobec Napoleona; - potrafi ocenić postawę Napoleona wobec sprawy polskiej.	- potrafi wskazać na pozytywne i negatywne skutki epoki napoleońskiej dla Polaków; - porównuje postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego z 3 maja.

Świat w pierwszej połowie XIX wieku

Rozwój cywilizacji w pierwszej połowie XIX wieku	- zna i wyjaśnia pojęcia: parowóz, alfabet Morse'a, maszyna parowa; - wymienia nowe wynalazki techniczne w XIX w.	- wyjaśnia i stosuje pojęcia: rewolucja i cywilizacja przemysłowa.	- określa chronologię wydarzeń; - potrafi posługiwać się mapą; - wymienia cechy charakterystyczne cywilizacji przemysłowej; - umieszcza na osi czasu rewolucję przemysłową i wskazuje na mapie państwa z nią związane; - podaje i omawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju przemysłu dla naturalnego środowiska; - wymienia twórców wynalazków w dziedzinie fizyki, chemii	- wyjaśnia procesy przyczynowo-skutkowe; - potrafi korzystać ze źródeł historycznych; - podaje daty i osoby związane z poszczególnymi wynalazkami; - rozumie i potrafi wyjaśnić znaczenie rozwoju rewolucji przemysłowej; - wskazuje na różnice w rozwoju przemysłowym poszczególnych państw Europy.	- potrafi ocenić skutki rewolucji przemysłowej.
Przemiany społeczne w pierwszej połowie XIX wieku	- wyjaśnia i stosuje pojęcia: urbanizacja, kapitalista, robotnik; - podaje przynajmniej po jednym przykładzie pozytywnych i negatywnych skutków rozwoju przemysłu dla naturalnego środowiska.	- wyjaśnia i stosuje pojęcia: migracja, bezrobocie, strajk; - podaje przynajmniej po dwa przykłady pozytywnych i negatywnych skutków rozwoju przemysłu dla naturalnego środowiska.	- opisuje zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w. na podstawie źródeł pisanych, ikonograficznych i statystycznych; - wymienia postulaty konkretnych grup społecznych, np. robotników.	- na podstawie źródeł ikonograficznych opisuje sposób podróżowania po Europie w pierwszej połowie XIX w.; - na podstawie różnych źródeł ocenia wpływ rewolucji przemysłowej na poziom życia.	- potrafi wyjaśnić, na czym polegała sprzeczność interesów pomiędzy dwoma nowymi warstwami społecznymi: kapitalistami a robotnikami.
Sztuka romantyczna	- wyjaśnia i stosuje pojęcie: romantyzm; - wymienia cechy sztuki romantycznej.	- wymienia cechy i sztuki romantycznej i je opisuje; - podaje przykłady malarzy epoki romantyzmu; - wymienia przykłady przynajmniej trzech budowli neogotyckich.	- umieszcza na osi czasu epokę romantyzmu; - opisuje wybrany obraz malarza epoki romantyzmu, wymieniając jego charakterystyczne cechy dla tej epoki; - opisuje przykłady budowli neogotyckich w Europie.	- porównuje sztukę romantyzmu z już poznanymi rodzajami sztuki i opisuje różnice; - porównuje style architektoniczne na podstawie źródeł ikonograficznych i wyciąga wnioski.	- wymienia i charakteryzuje przykłady budowli neogotyckich w swoim regionie.

Kongres wiedeński	- podaje datę i cel obrad kongresu wiedeńskiego oraz wskazuje na mapie miejsce obrad; - wymienia i wskazuje na mapie państwa, do których należał decydujący głos podczas obrad kongresu wiedeńskiego; - przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego, uwzględniając decyzje w sprawie polskiej; - wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Rzeczpospolitą Krakowską i Wielkie Księstwo Poznańskie.	- wyjaśnia i stosuje pojęcia: równowaga sił, legitymizm, Święte Przymierze, restauracja; - wskazuje na mapie ziemie przyznane na kongresie Rosji, Prusom i Austrii; - wymienia polityków poszczególnych państw, którzy uczestniczyli w kongresie wiedeńskim, i opisuje ich rolę.	- umieszcza na osi czasu początek obrad i zakończenie kongresu; - wymienia inicjatorów zawarcia Świętego Przymierza, charakteryzuje okoliczności podpisania dokumentu i jego zasady; - wymienia i wskazuje na mapie kraje, które na kongresie uzyskały status neutralności, i kraje, które utworzyły Królestwo Niderlandów; - ocenia skuteczność zasad legitymizmu i równowagi sił.	- opisuje rolę polityków poszczególnych państw uczestniczących w kongresie wiedeńskim w jego ostatecznych ustaleniach; - analizuje różnorodne źródła historyczne i na ich podstawie wyciąga wnioski.	- wyjaśnia zasadę wieczystej neutralności Szwajcarii; - ocenia znaczenie Świętego Przymierza dla nowego ładu w Europie.
Europa w pierwszych latach po kongresie wiedeńskim	- wyjaśnia i stosuje pojęcia: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm; - wymienia przynajmniej pod dwa główne założenia liberalizmu, konserwatyizmu i socjalizmu; - podaje przykłady idei narodowych występujących w Europie w pierwszej połowie XIX w.	- wyjaśnia i stosuje pojęcia: liberalizm gospodarczy, węglarze (karbonariusze); - wymienia i charakteryzuje główne założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu; - pracując z tekstami źródłowymi, rozpoznaje poszczególne idee występujące w pierwszej połowie XIX w.; - podaje cele ruchów narodowych na przykładzie Niemiec i Włoch; - wyjaśnia, dlaczego poparcie powstania w Grecji było złamaniem zasady legitymizmu; - podaje przykłady prób łamania porządku pokongresowego	- porównuje założenia liberalizmu, konserwatyizmu i socjalizmu, wskazując różnice między tymi ideami dotyczące państwa oraz jednostki; - wymienia przyczyny i skutki rewolucji lipcowej we Francji; - charakteryzuje przebieg wydarzeń związanych z ruchami narodowymi i narodowościowymi w poszczególnych państwach Europy i umieszcza je na osi czasu.	- wymienia myślicieli związanych z poszczególnymi ideami społecznymi i opisuje ich rolę w tworzeniu ich doktryny; - wymienia zalety monarchii konstytucyjnej; - omawia rolę praw politycznych na wybranych przykładach ruchów z pierwszej połowy XIX w.	- ocenia znaczenie ruchów narodowych i narodowościowych dla ładu pokongresowego w Europie.

Wiosna Ludów w Europie	- wyjaśnia pojęcia: Wiosna Ludów, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki; - podaje cele Wiosny Ludów oraz sposoby walki o te cele; - zna postać gen. Józefa Bema.	- przyporządkowuje postać historyczną do państwa, a także wymienia w kolejności chronologicznej wydarzenia związane z Wiosną Ludów; - wskazuje na mapie miejsca, gdzie odbyły się główne manifestacje Wiosny Ludów; - wyjaśnia hasło: „Za naszą i Waszą wolność”; - opisuje wydarzenia Wiosny Ludów na terenach należących do Habsburgów; - omawia przyczyny wybuchu powstania na Węgrzech i próby zjednoczenia Włoch; - charakteryzuje przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji.	- przygotowuje zestawienie chronologiczne wydarzeń związanych z Wiosną Ludów i umiejscawia je na osi czasu; - wyjaśnia przyczyny wprowadzenia nazwy Wiosna Ludów dla wydarzeń z lat 1848–1849; - opisuje sytuację polityczną i gospodarczą w państwach europejskich przed wybuchem Wiosny Ludów; - podaje przyczyny niepowodzeń związanych ze zjednoczeniem Niemiec; - opisuje rolę gen. Józefa Bema w wydarzeniach Wiosny Ludów.	- opisuje rolę bohaterów wydarzeń Wiosny Ludów w poszczególnych państwach; - analizuje różnorodne źródła historyczne i na ich podstawie wyciąga wnioski; - ocenia udział Polaków w wydarzeniach Wiosny Ludów; - podaje i omawia różnice między przebiegiem Wiosny Ludów w poszczególnych krajach Europy.	-potrafi przedstawić bilans Wiosny Ludów.
Świat w połowie XIX wieku	- wymienia wojny w Europie w drugiej połowie XIX w.; - wyjaśnia i stosuje pojęcia: kolonie, imperium kolonialne, wojna krymska; - wymienia i wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii, Rosji, Francji i Holandii; - podaje przynajmniej jeden powód rozpadu Świętego Przymierza; - wymienia państwa Ameryki Południowej i Środkowej, które uzyskały niepodległość; - wymienia przynajmniej po dwie przyczyny i dwa skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych; - zna daty: 1854–1856 , 1861–1865.	- porządkuje chronologicznie wydarzenia związane z wojną krymską; -opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych; - charakteryzuje rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych i wskazuje na mapie zmiany terytorialne; -podaje powody rozpadu Świętego Przymierza;	- wymienia i charakteryzuje skutki wojny krymskiej i jej wpływ na Święte Przymierze; - charakteryzuje postać Simona Bolívara i jego rolę w powstaniu niepodległych państw Ameryki Łacińskiej; - opisuje doktrynę Jamesa Monroe; - wyciąga wnioski na temat pozytywnych i negatywnych skutków polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz kolonizowanych społeczności i państw, podaje podobieństwa i różnice.	- podaje i omawia skutki wprowadzenia doktryny Jamesa Monroe dla Stanów Zjednoczonych i państw europejskich; - opisuje i analizuje przyczyny osiągnięcia przez Stany Zjednoczone pozycji mocarstwowej na świecie; - w oparciu o materiały źródłowe wyciąga wnioski na temat polityki kolonialnej, ocenia skutki tej polityki.	

Ziemie polskie w pierwszej połowie XIX wieku

Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim	- zna i stosuje pojęcia: Kongresówka, Królestwo Polskie, Rzeczpospolita Krakowska, Wielkie Księstwo Poznańskie, konstytucja, opozycja; - wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Rzeczpospolitą Krakowską i Wielkie Księstwo Poznańskie; - wymienia decyzje kongresu wiedeńskiego dotyczące ziem polskich; - wymienia przynajmniej dwie zasady ustroju Królestwa Polskiego; - wymienia przynajmniej po jednym osiągnięciu Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie; - wymienia tajne organizacje opozycyjne działające na ziemiach polskich.	- zna i stosuje pojęcia: unia personalna, suwerenność, autonomia, Ziemie Zabrane, kaliszanie, opozycja legalna, tajne organizacje, konspiracja, Zagłębie Dąbrowskie, Okręg Staropolski; - charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego i omawia rolę jego poszczególnych organów władzy; - ocenia osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie; - wymienia cele polskich organizacji spiskowych działających na terenie Królestwa Polskiego i ziem włączonych do Rosji.	- zna i stosuje pojęcia: cenzura, Związek Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne, układ celny, edykt regulacyjny, Bazar; - analizuje na mapie zmiany terytorialne dotyczące ziem polskich w XIX w.; - wymienia i opisuje główne zmiany w gospodarce Królestwa Polskiego; - charakteryzuje cele polskich organizacji spiskowych działających na terenie Królestwa Polskiego i ziem włączonych do Rosji; - porównuje sytuację Polaków w Królestwie Polskim i Wielkim Księstwie Poznańskim; - zna postaci i wyjaśnia, kim byli: Ksawery Drucki-Lubecki, Hipolit Cegielski, Walerian Łukasiński.	- analizuje wybrane zapisy konstytucji Królestwa Polskiego i na ich podstawie wyciąga wnioski na temat ustroju i suwerenności Królestwa; - porównuje ustrój Królestwa Polskiego, Rzeczypospolitej Krakowskiej i Wielkiego Księstwa Poznańskiego, podaje i omawia podobieństwa i różnice; - opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych w Królestwie Polskim.	- potrafi ocenić politykę zaborców wobec Polaków w latach 1815–1830.
Powstanie listopadowe	- zna i stosuje pojęcia: powstanie, „noc listopadowa”, detronizacja, konfiskata, zesłanie, rusyfikacja; - sytuuje w czasie powstanie listopadowe; - zna i daty: 29 listopada 1830 r., 30 stycznia 1831 r.; - wymienia przynajmniej jedną przyczynę wybuchu powstania i jeden skutek powstania; - przedstawia ogólnie przebieg powstania listopadowego; - zna postaci i wyjaśnia, kim byli: Piotr Wysocki, Józef	- zna i stosuje pojęcia: sprzysiężenie w Szkole Podchorążych, stan wojenny; - wymienia przyczyny i skutki wybuchu powstania listopadowego; - wyjaśnia, dlaczego sejm zdetronizował Mikołaja I; - zna postaci i wyjaśnia, kim byli: Józef Chłopicki, Jan Skrzynecki, Jan Krukowiecki, Henryk Dembiński; - charakteryzuje przebieg powstania listopadowego w oparciu o mapę.	- umieszcza na osi czasu poszczególne wydarzenia związane z powstaniem listopadowym; - charakteryzuje przyczyny wybuchu powstania listopadowego, rozróżnia przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne; - wskazuje na mapie miejsca bitew powstańczych i wymienia polskich dowódców, którzy kierowali poszczególnymi walkami; - wymienia argumenty stron, które brały udział w sporze	- analizuje przebieg „nocy listopadowej”, plan bitew pod Grochowem i Ostrołęką; -charakteryzuje stosunek państw i narodów Europy do powstania; -opisuje skutki powstania listopadowego na ziemiach polskich we wszystkich zaborach; - analizuje fragmenty źródeł historycznych i literatury związanej z powstaniem listopadowym i na ich podstawie wyciąga wnioski; - opisuje bohaterów powstania	-potrafi wykazać, jaki wpływ na wybuch powstania listopadowego miała sytuacja międzynarodowa

	Sowiński, Emilia Plater, Mikołaj I.		o przyszłość powstania.	listopadowego i ocenia przywódców powstania.	
Wielka Emigracja	- zna i stosuje pojęcia: emigracja, Hotel Lambert, emisariusze; - wymienia główne ośrodki emigracji; - wymienia postacie związane z Wielką Emigracją; - podaje przykłady dzieł powstałych na emigracji.	- zna i stosuje pojęcia: Młoda Europa, Młoda Polska; - wymienia i charakteryzuje postacie związane z Wielką Emigracją; - wskazuje na mapie kierunki i ośrodki emigracji; - charakteryzuje główne ośrodki emigracji i podaje cele, jakie stawiały sobie poszczególne ugrupowania; - na podstawie tekstu źródłowego wymienia przynajmniej dwie tezy programu Towarzystwa Demokratycznego Polskiego.	- umieszcza na osi czasu wydarzenia związane z Wielką Emigracją; - wymienia i opisuje różnice między koncepcjami politycznymi i drogą do niepodległości według Hotelu Lambert, Gromad Ludu Polskiego i Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; - omawia na przykładach znaczenie dziedzictwa Wielkiej Emigracji; - rozumie tragizm losów emigranta politycznego; - wyjaśnia, jaką rolę w programach emigracyjnych odgrywała sprawa chłopska.	- analizuje fragmenty źródeł historycznych i literatury związanej z Wielką Emigracją i na ich podstawie wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe; - porównuje programy polityczne poszczególnych obozów emigracyjnych.	- ocenia znaczenie Wielkiej Emigracji dla kultury polskiej.
Powstanie krakowskie i rabacja galicyjska	- zna i stosuje pojęcia: powstanie krakowskie, rabacja galicyjska, rzeź galicyjska, internowanie; - podaje daty powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej, a także wskazuje te wydarzenia na mapie; - rozróżnia bezpośrednie i długofalowe następstwa powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej; - podaje, która organizacja przygotowała powstanie w 1846 r	- wymienia przyczyny i skutki wybuchu powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej; - zna postacie: Ludwika Mierosławskiego, Jakub Szeli, Edwarda Dembowskiego; - charakteryzuje przebieg powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej; - określa, co miało skłonić chłopów do udziału w powstaniu krakowskim.	- umieszcza na osi czasu wydarzenia związane z powstaniem krakowskim i rabacją galicyjską; - wymienia i charakteryzuje przyczyny oraz skutki wybuchu powstania krakowskiego i rabacji; - ocenia rolę władz austriackich podczas wydarzeń związanych z powstaniem krakowskim i rabacją.	- analizuje fragmenty źródeł historycznych i wskazuje związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami; - charakteryzuje rolę Rządu Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w powstaniu krakowskim.	- omawia okoliczności wcielenia Krakowa i Rzeczypospolitej Krakowskiej do Austrii.
Wiosna Ludów na ziemiach polskich	- wymienia datę uwłaszczenia chłopów w Galicji i umieszcza ją na osi czasu; - wymienia najważniejsze wydarzenia Wiosny Ludów w zaborach austriackim i pruskim.	- wymienia najważniejsze wydarzenia i postacie Wiosny Ludów w zaborach austriackim i pruskim; - wskazuje na mapie miejsca wydarzeń Wiosny Ludów na ziemiach polskich; - wymienia Polaków, którzy brali udział w wydarzeniach	- umieszcza na osi czasu wydarzenia związane z Wiosną Ludów na ziemiach polskich; - wyjaśnia, dlaczego Wiosna Ludów nie odbyła się w zaborze rosyjskim.	- ocenia udział Polaków w wystąpieniach Wiosny Ludów i jego znaczenie dla sprawy polskiej; - na podstawie analizy różnorodnych źródeł wskazuje związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń Wiosny Ludów na ziemiach polskich.	- ocenia znaczenie działalności Polaków dla przebiegu Wiosny Ludów w Europie.

		Wiosny Ludów w państwach europejskich.			
Kultura na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim	- podaje przynajmniej dwa najważniejsze osiągnięcia z dziedziny kultury w Królestwie Polskim; - wymienia co najmniej trzy miasta na ziemiach polskich, w których działały szkoły wyższe; - wskazuje co najmniej dwa przykłady działań mających na celu ocalenie i utrwalenie kultury narodowej; - wymienia postacie związane z rozwojem kultury na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim (Julian Ursyn Niemcewicz, Stanisław Staszic, Samuel Bogumił Linde, Wojciech Bogusławski, Fryderyk Chopin, Jan i Jędrzej Śniadeccy, Joachim Lelewel, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Cyprian Kamil Norwid, Aleksander Fredro, Józef Maksymilian Ossoliński).	- podaje i omawia najważniejsze osiągnięcia z dziedziny kultury w Królestwie Polskim; - wymienia i wskazuje na mapie miasta na ziemiach polskich, w których działały szkoły wyższe; - opisuje rolę Wojciecha Bogusławskiego w tworzeniu kultury narodowej.	- wymienia i wskazuje na mapie miejsca, gdzie na ziemiach polskich działały towarzystwa naukowe, opisuje ich rolę; - charakteryzuje przykłady działań mających na celu ocalenie i utrwalenie kultury narodowej; - wyjaśnia znaczenie inicjatyw prywatnych i społecznych dla powstania polskich instytucji kulturalnych i naukowych; - wymienia obiekty zaprojektowane przez Antonio Corazziego w Polsce i wskazuje ich charakterystyczne cechy; - charakteryzuje działalność postaci związanych z rozwojem kultury na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim.	- na podstawie tekstu źródłowego omawia rolę Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w rozwoju nauki i kultury polskiej; - ocenia rolę takich instytucji jak: Akademia Krakowska i jej Biblioteka, Liceum Krzemienieckie, Biblioteka Raczyńskich.	- omawia znaczenie osiągnięć kultury polskiej dla dziedzictwa kulturowego Europy.
Świat w latach 1851–1914					
Nauka i postęp techniczny w drugiej połowie XIX wieku	- potrafi wymienić nowe środki transportu i korzyści, jakie przyniosło ich wynalezienie; - potrafi wymienić najważniejsze wynalazki i odkrycia drugiej połowy XIX w.	- potrafi wyjaśnić pojęcie: druga rewolucja przemysłowa; - zna i wyjaśnia pojęcia: monopol, kartel, korporacja, akcje; - przedstawia postać Karola Darwina; - potrafi wymienić wynalazki, które zrewolucjonizowały przekazywanie informacji; - wyjaśnia znaczenie teorii ewolucji dla nauki; - definiuje pozytywizm.	- wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne zastosowania najważniejszych wynalazków i odkryć w drugiej połowie XIX w.; - przedstawia postaci Grahama Bella i Guglielmo Marconiego.	- przedstawia skutki przewrotu technicznego i postępu cywilizacyjnego dla środowiska naturalnego; - wymienia czynniki, jakie miały wpływ na spadek śmiertelności w XIX w., - potrafi pracować ze źródłami statystycznymi i na ich podstawie wyciągać wnioski.	- ocenia wpływ odkryć i wynalazków na przemiany społeczne.

Zmiany w życiu codziennym w drugiej połowie XIX wieku	- zna pojęcia: analfabetyzm, aseptyka, pasteryzacja; - potrafi scharakteryzować zmiany w ubiorze.	- przedstawia postać Ludwika Pasteura; - zna datę 1896 r. i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; - potrafi scharakteryzować zmiany w odżywianiu, komunikacji i sytuacji zdrowotnej.	- przedstawia nowe zjawiska kulturowe; - wyjaśnia znaczenie kultury masowej; - opisuje przemiany obyczajowe; - przedstawia postać Georges'a-Eugène'a Haussmana.	- wymienia zmiany w obyczajowości w drugiej połowie XIX w., - potrafi wyjaśnić, z czego te zmiany wynikały.	- podaje przykłady źródeł ikonograficznych pokazujących zmiany w życiu codziennym w drugiej połowie XIX w.
Kultura w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku – sztuki plastyczne	-wymienia nazwiska najwybitniejszych malarzy przełomu XIX i XX w.: Paula Cezanne'a, Paula Gauguina, Honoré Daumiera, Vincenta van Gogha, Edwarda Muncha, Pabla Picassa, Umberta Boccioniego, Wasyla Kandinsky'ego.	- charakteryzuje i rozpoznaje nowe nurty w sztuce; - charakteryzuje i rozpoznaje nowe style w architekturze; - zna i wyjaśnia pojęcia: realizm, impresjonizm, ekspresjonizm, kubizm, futurizm, abstrakcjonizm.	- przedstawia dzieła najwybitniejszego przedstawiciela architektury drugiej połowy XIX w., Antonio Gaudiego.	- potrafi scharakteryzować nowe nurty w sztuce; - wskazuje różnice i podobieństwa występujące w nowych nurtach sztuki.	
Demokratyzacja życia politycznego w drugiej połowie XIX wieku	- poprawnie posługuje się pojęciami: konstytucja, oktrojowana, republika, monarchia parlamentarna, monarchia konstytucyjna, partia polityczna, syjonizm.	- posługuje się pojęciami: sufrażystka, emancypacja, anarchizm, chadecja; - opisuje systemy ustrojowe państw europejskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; - potrafi wymienić, czego domagały się sufrażystki i jakimi metodami o to walczyły; - opisuje, w jaki sposób walczono o poszerzenie prawa wyborczego.	- charakteryzuje przyczyny i następstwa demokratyzacji życia politycznego; - omawia znaczenie ruchów emancypacyjnych.	- opisuje zmiany w życiu politycznym społeczeństw europejskich, jakie nastąpiły po Wiośnie Ludów; - potrafi przedstawić założenia syjonizmu.	- wyjaśnia znaczenie ruchów emancypacyjnych w XIX w. dla pozycji kobiet we współczesnym świecie.
Ruch robotniczy i socjalistyczny w drugiej połowie XIX wieku	- wyjaśnia pojęcia: związki zawodowe, komunizm, encyklika, proletariat.	- wyjaśnia i omawia pojęcia: Międzynarodówka, marksści, anarchiści, reformiści; - wymienia założycieli I i II Międzynarodówki; - wskazuje główne przyczyny powstania i rozwoju ruchu socjalistycznego; - wymienia podziały w obrębie ruchu socjalistycznego.	- zna i wymienia hasła ruchu socjalistycznego opracowane przez Karola Marksa; - zna i wyjaśnia cel zawiązania I i II Międzynarodówki; - charakteryzuje stanowisko Kościoła katolickiego wobec kwestii robotniczej.	- ocenia znaczenie rozwoju ruchu robotniczego; - charakteryzuje zmiany społeczne i gospodarcze spowodowane rozwojem przemysłu w XIX w.	- wyjaśnia wpływ rozwoju ruchu robotniczego na położenie klasy robotniczej.

Zjednoczenie Włoch	- wyjaśnia znaczenie dat: 1859 r., 1860 r., 1861 r., 1866 r., 1870 r.; - wskazuje na mapie Królestwo Włoch.	- potrafi wymienić polityków włoskich, którzy przyczynili się do zjednoczenia Włoch; - wyjaśnia rolę Piemontu w procesie zjednoczenia Włoch; - przedstawia dokonania Camillo Cavoura.	- charakteryzuje proces zjednoczenia Włoch; - wskazuje na mapie etapy zjednoczenia Włoch; - wskazuje wydarzenia polityczne w Europie mające wpływ na zjednoczenie Włoch.	- określa rolę polityków włoskich: Wiktora Emanuela II, Camillo Cavoura, Giuseppe Garibaldiego w procesie zjednoczenia Włoch; - ocenia znaczenie zjednoczenia Włoch dla ruchów narodowościowych w Europie.	- ocenia wpływ zjednoczenia Włoch na sytuację polityczną w Europie.
Powstanie Austro-Węgier i zjednoczenie Niemiec	- zna datę 18 stycznia 1871 r. i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; - przedstawia postaci: Wilhelma I, Otto von Bismarcka, Franciszka Józefa I; - zna pojęcia: autonomia, dwuprzymierze, sojusz trzech cesarzy, Niemiecki Związek Celny.	- wyjaśnia cele i wymienia etapy zjednoczenia Niemiec; - potrafi wskazać na mapie etapy zjednoczenia Niemiec; - wyjaśnia, na czym polegała monarchia dualistyczna; - wymienia przyczyny przekształcenia cesarstwa austriackiego w monarchię austro-węgierską; - zna daty: 1864 r., 1866 r., 1867 r., 1870 r., 1871 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	- charakteryzuje proces zjednoczenia Niemiec; - wyjaśnia wpływ Wiosny Ludów na sytuację na Węgrzech i w Austrii; - wyjaśnia rolę Prus w procesie zjednoczenia Niemiec.	- opisuje skutki zjednoczenia Niemiec dla sytuacji politycznej w Europie; - dostrzega i wymienia podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Niemiec i Włoch; - opisuje system sojuszy niemieckich i ich wpływ na sytuację w Europie.	- porównuje politykę Cavoura i Garibaldiego z polityką Bismarcka w okresie zjednoczenia Włoch i Niemiec.
Świat w rękach Europejczyków - kolonializm	- zna i wyjaśnia pojęcia: kolonializm, ekspansja kolonialna, imperializm, protektorat, dominium; - wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii.	- wymienia i charakteryzuje typy kolonii; - wyjaśnia i stosuje pojęcie: imperializm europejski; - potrafi wymienić kontynenty, na których w drugiej połowie XIX w. istniały kolonie państw europejskich.	- wymienia i pokazuje na mapie tereny znajdujące się w rosyjskiej strefie wpływów; - wyjaśnia przyczyny ekspansji kolonialnej państw europejskich; - przedstawia skutki ekspansji kolonialnej państw europejskich.	- ocenia pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej; - przedstawia zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.	- omawia wpływ posiadania kolonii na pozycję państw w polityce europejskiej.
Nowa potęga – Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Wojna secesyjna	- zna i posługuje się pojęciami: abolicjoniści, secesja; - przedstawia dokonania Abrahama Lincolna; - zna i wyjaśnia daty: 1861 r., 1865 r.	- przedstawia dokonania Ulisesa Granta i Roberta Edwarda Lee; - omawia rozwój Stanów Zjednoczonych w pierwszej połowie XIX w.; - przypisuje do okresu 1861–1865 odpowiednie wydarzenia i wyjaśnia je.	- opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych; - wyjaśnia, co sprzyjało rozwojowi gospodarczemu Stanów Zjednoczonych.	- charakteryzuje ekspansję amerykańską w drugiej połowie XIX w.	- ocenia zniesienie niewolnictwa.

Japonia i Rosja na przełomie XIX i XX wieku	-zna i wyjaśnia pojęcia: narodnicy, bolszewicy, mienszewicy, Duma Państwowa; -przedstawia postacie: Aleksandra III, Włodzimierza Iljicza Uljanowa, Mikołaja II.	- przypisuje do daty 22 stycznia 1905 r. odpowiednie wydarzenie i wyjaśnia jego znaczenie; - zna i stosuje pojęcia: shogun, kadeci; - wymienia czynniki, które zadecydowały o szybkiej modernizacji i uprzemysłowieniu Japonii w drugiej połowie XIX w.; - wymienia partie, które powstały w Rosji w końcu XIX i na początku XX w.	-wyjaśnia, czym była i jakie cele miała ochrona; -wymienia przyczyny i skutki rewolucji 1905 r. w Rosji.	-opisuje następstwa rewolucji lutowej w Rosji; -wyjaśnia, na czym polegał sukces cywilizacyjny Japonii; -wyjaśnia przyczyny reform w Rosji.	
Ziemie polskie w latach 1851–1914					
Królestwo Polskie przed wybuchem powstania styczniowego	-zna daty : 1851 r., 1858 r., 1862 r.; -zna pojęcia: „czerwoni”, „biali”, stan wojenny, rząd cywilny.	- wymienia przywódców i nazwy organów stojących na czele „czerwonych” i „białych”; - przedstawia działalność Aleksandra Wielopolskiego, Andrzeja Zamoyskiego i Jarosława Dąbrowskiego.	-potrafi omówić rolę Kościoła w walce o zachowanie tożsamości narodowej; -wyjaśnia skutki reform posewastopolskich.	-charakteryzuje politykę Aleksandra Wielopolskiego wobec Rosji; -charakteryzuje dążenia niepodległościowe w latach 60. XIX w., -ocenia wpływ manifestacji patriotycznych na sytuację w Królestwie Polskim.	-ocenia wpływ polityki rosyjskiej na sytuację w Królestwie Polskim.
Powstanie styczniowe	-sytuuje w czasie i przestrzeni powstanie styczniowe; -zna pojęcia: branka, uwłaszczenie; -przedstawia postacie: Mariana Langiewicza, Romualda Traugutta, ks. Stanisława Brzóska.	-przedstawia przyczyny, przebieg i charakter powstania styczniowego; -zna datę 22/23 stycznia 1863 r.; -przyporządkowuje odpowiednie wydarzenia do dat: 14/15 stycznia 1863 r. i 2 marca 1864 r.; -przedstawia na mapie zasięg powstania styczniowego.	-potrafi wskazać na mapie miejsca zesłań Polaków w XIX w., -wyjaśnia przyczyny i skutki upadku powstania styczniowego; -charakteryzuje działalność Tymczasowego Rządu Narodowego.	-rozdziela bezpośrednie i długofalowe następstwa powstania styczniowego.	-ocenia dyktaturę Romualda Traugutta.
Ziemie polskie w ostatnim półwieczu niewoli	-zna daty: 1886 r., 1894 r.; -zna pojęcia : rusyfikacja, germanizacja;	-potrafi wskazać na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; -wyjaśnia proces germanizacji w zaborze pruskim; -charakteryzuje sytuację w zaborze rosyjskim;	-wyjaśnia pojęcie „Prowincja Poznańska”; -wyjaśnia przyczyny zaostrzenia polityki wobec Polaków w zaborach rosyjskim i pruskim; -wyjaśnia, na czym polegała	-porównuje warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach, uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego; -charakteryzuje zmiany	

		-zna i wyjaśnia pojęcia: rugi pruskie, Kulturkampf, Hakata, trójlojalizm; -przedstawia działalność Aleksandra Świętochowskiego i Agenora Gołuchowskiego.	praca organiczna.	w strukturze społeczeństwa polskiego w drugiej połowie XIX w.	
Powstanie polskich ruchów politycznych	- zna daty: 1882 r., 1892 r., 1893 r.; - wyjaśnia skróty: PPS, SDKPiL, PPSD, PSL.	-przedstawia główne nurty polityczne powstałe pod zaborami w końcu XIX w.; -zna przyczyny powstania ruchu ludowego na terenie Galicji; -omawia działalność Józefa Piłsudskiego, Wincentego Witosa, Romana Dmowskiego, Stanisława Stojałowskiego i Jana Stapińskiego; -zna partie I i II Proletariat.	-charakteryzuje stosunek polskich partii politycznych do państw zaborczych; -wyjaśnia przyczyny podziału ruchu socjalistycznego na ziemiach polskich.	-wyjaśnia, dlaczego doszło do powstania ruchu ludowego w Galicji; - wyjaśnia, dlaczego ruchy socjalistyczny i ludowy nie zdobyły dużego wpływu na terenie zaboru pruskiego.	
Rewolucja 1905–1907 w Królestwie Polskim	- zna daty: 1905 r., 1907 r.	- opisuje przebieg wydarzeń w Królestwie Polskim; -zna i wymienia polskie partie polityczne w końcu XIX i na początku XX w.	-wymienia i wyjaśnia najważniejsze konsekwencje wydarzeń z lat 1905–1907 dla Królestwa Polskiego.	-potrafi opisać stosunek polskich partii politycznych do wydarzeń z 1905 r.; -wyjaśnia, dlaczego doszło do rozłamu w PPS.	-ocenia wpływ rewolucji w Rosji na wydarzenia w Królestwie Polskim.
Kultura i życie codzienne na ziemiach polskich w ostatnim półwieczu niewoli	- zna pojęcia: impresjonizm, symbolizm; - wymienia główne ośrodki kultury na ziemiach polskich.	-porównuje warunki rozwoju kultury polskiej w trzech zaborach; -zna i posługuje się pojęciami: pozytywizm, modernizm, impresjonizm, symbolizm; -wymienia nowe kierunki w literaturze polskiej.	-przedstawia najwybitniejszych przedstawicieli literatury: Bolesława Prusa, Elżę Orzeszkową, Henryka Sienkiewicza, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta; -potrafi podać przykłady dzieł przedstawicieli literatury; -wymienia najwybitniejszych przedstawicieli sztuki i podaje przykłady ich dzieł; -wyjaśnia pojęcie „literatura ku pokrzepieniu serc”.	-ocenia osiągnięcia w kulturze, sztuce i szkolnictwie; -objaśnia tendencje w sztukach plastycznych i w architekturze; -wyjaśnia, dlaczego kultura i sztuka polska najlepiej rozwijały się w Galicji.	-omawia rolę historii w kształtowaniu kultury narodowej.

Wielka Wojna (1914–1918)					
Europa zmierza ku wojnie	-zna daty: 1881 r., 1882 r., 1894 r., 1904 r., 1907 r.	-zna i wyjaśnia pojęcia: trójpzymierze, trójp porozumienie, wojna błyskawiczna, „kocioł bałkański”; -opisuje wydarzenia na Półwyspie Bałkańskim.	-omawia przyczyny wojen bałkańskich oraz ich skutki dla sytuacji w Europie; -potrafi wskazać na mapie państwa, które poszerzyły swoje granice w wyniku konfliktu bałkańskiego; - przedstawia plany wojenne Niemiec przed I wojną światową.	-wyjaśnia, w jaki sposób polityka zagraniczna Niemiec przełomu XIX i XX w. wpłynęła na układ sił w Europie; -wymienia główne przyczyny konfliktów między mocarstwami europejskimi; -ocenia wpływ wyścigu zbrojeń na sytuację polityczną w Europie.	
Wielka Wojna (1914–1918)	-zna daty: 28 czerwca 1914 r., 11 listopada 1918 r.; -zna nowe rodzaje broni; - wymienia państwa biorące udział w wojnie po stronie państw centralnych i ententy.	-opisuje wydarzenie z 28 czerwca 1914 r.; -zna datę i okoliczności podpisania traktatu w Wersalu; -wymienia główne fronty I wojny światowej; -zna i posługuje się pojęciami: państwa centralne, system wersalski, wojna pozycyjna, wojna podwodna.	- charakteryzuje przyczyny wybuchu wojny; - omawia charakter działań wojenny i zastosowanie nowych rodzajów broni; - opisuje skutki społeczne i gospodarcze wojny; - wskazuje na mapie i charakteryzuje działania wojenne głównych frontów I wojny światowej.	-charakteryzuje działania wojenne z uwzględnieniem nowych środków technicznych; -porównuje działania na frontach wschodnim i zachodnim.	-wyjaśnia globalny charakter konfliktu zbrojnego.
Rewolucja lutowa w Rosji	-zna datę 15 marca 1917 r.; - zna postać Lenina.	-sytuuje w czasie i przestrzeni rewolucję lutową; -zna i stosuje pojęcia: okres dwuwładzy, tezy kwietniowe, Rady Delegatów Robotniczych i Żołnierskich, bolszewicy; -przedstawia działalność Lenina.	-wyjaśnia przyczyny wybuchu rewolucji; -potrafi ocenić rolę Lenina w przejściu władzy przez bolszewików.	-wyjaśnia polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji; -charakteryzuje działalność Rządu Tymczasowego.	-wyjaśnia, na czym polegała rola Niemiec we wzmocnieniu bolszewików.
Rewolucja październikowa i wojna domowa w Rosji	-zna datę 03 marca 1918 r.; - zna postacie: Ławra Kornilowa, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego.	-sytuuje w czasie i przestrzeni rewolucję październikową; -zna i stosuje pojęcia: wojna domowa, rewolucja październikowa; -przedstawia zadania WCzeKa.	-wyjaśnia przyczyny wybuchu rewolucji; - przedstawia okoliczności wybuchu wojny domowej w Rosji; - przedstawia postanowienia separatystycznego pokoju w Brześciu nad Bugiem.	-charakteryzuje następstwa rewolucji rosyjskich dla Rosji i Europy; -wyjaśnia, na czym polegała dyktatura proletariatu.	-omawia wpływ rewolucji rosyjskich na sytuację polityczną w Europie.

Sprawa polska na początku I wojny światowej	-zna pojęcia: Legiony Polskie, Legion Puławski, Brygada Strzelców Polskich.	-wymienia pierwsze polskie formacje wojskowe; -zna i wyjaśnia okoliczności powstania Legionów Polskich; -przedstawia dokonania Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego.	-poprawnie posługuje się pojęciami: koncepcja trialistyczna, bajończycy; -omawia poglądy dwóch orientacji politycznych w społeczeństwie polskim.	-charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej; -opisuje poglądy zwolenników różnych orientacji politycznych; -wyjaśnia międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej.	-omawia znaczenie dla sprawy polskiej orędzia prezydenta Wilsona.
Droga ku niepodległości	-zna datę 11 listopada 1918 r.; - zna postacie: Mikołaja II, Thomasa Woodrowa Wilsona; - zna pojęcie: legion.	-przyporządkowuje polskie formacje wojskowe walczące u boku armii państw centralnych oraz Rosji; -przedstawia działalność Józefa Dowbór- Muśnickiego, Józefa Hallera i Ignacego Paderewskiego; -wyjaśnia pojęcia: Polskie Siły Zbrojne, Komitet Narodowy Polski, Rada Regencyjna, Błękitna Armia.	-potrafi opisać okoliczności wydania Aktu 5 listopada; - wyjaśnia znaczenie Aktu 5 listopada dla sprawy polskiej.	-ocenia wysiłek zbrojny Polaków na frontach I wojny światowej; -wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do przekazania władzy Piłsudskiemu.	-wyjaśnia, jaki wpływ na sprawę polską miały rozstrzygnięcia na frontach I wojny światowej.